

10.05.2021

Asia/7

§ 353

V 19.5.2021, Valtuutettu Katju Aron aloite ympärivuotisesta hätämajoituksesta EU-kansalaisille

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa: Kaupunginvaltuusto toteaa aloitteen loppuunkäsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Miia Koivu, erityissuunnittelija, puhelin: 310 34334
miia.koivu(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 23.09.2020 Aro Katju Aloite ympärivuotisesta hätämajoituksesta EU-kansalaisille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Katju Aro ja 19 muuta valtuutettua esittävät valtuustoaloitteessaan, että Helsinki laajentaa hätämajoituspalvelunsa koskemaan ympärivuotisesti ja yhdenvertaisesti myös EU:n kansalaisia. Lisäksi aloitteessa esitetään, että hätämajoituspalvelua kehitetään niin, että järjestöjen ja kaupungin yhteistyönä pyritään löytämään ratkaisuja, joilla halukkaita voidaan auttaa eteenpäin tilanteessaan.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaan jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus saada kiireellisessä tapauksessa yksilölliseen tarpeeseensa perustuvat sosiaalipalvelut siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu. Kaupunginhallitus toteaa, että hätämajoitus on tarkoitettu väliaikaiseksi ja viimesijaiseksi ratkaisuksi. Suomeen saapuvan ulkomaalaisen henkilön tulee pääsääntöisesti huolehtia majoittumisestaan itse.

Sosiaali- ja terveystoimiala järjestää ympärivuotista hätämajoitusta os-topalveluna Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:n tuottamana. Tämä hätämajoitus on tarkoitettu paperittomille henkilöille ja sinne ha-keudutaan sosiaali- ja terveystoimen paperittomien palvelujen kautta. Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan myös EU-kansalaisia, joilla on laillinen oikeus oleskella Suomessa mutta jotka eivät koti-maassaan kuulu sosiaaliturvan piiriin (Paperittomiin henkilöihin liittyvät haasteet, palvelutarpeet ja toimenpiteet, Työryhmän selvitys 2018, Hel-singin kaupunki).

EU:n liikkuvan väestön majoitusta sosiaali- ja terveystoimiala on järjes-tänyt vuosittain myönnettävien avustusten turvin vuodesta 2016 alkaen. Hätämajoitusta on järjestetty noin kuusi kuukautta vuodessa, syksystä kevääseen. Pääasiallisena järjestäjänä on ollut Helsingin Diakonissalai-toksen säätiö. Sääolosuhteiden niin vaatiessa, toimintaan on myönnet-ty lisäävustusta hätämajoituskauden pidentämiseksi. Vuodelle 2020 li-säävustus myönnettiin toiminnan järjestämiseen myös kesäaikana Co-vid-19 –pandemiatilanteen vuoksi. Avustusten ja lisäävustusten myön-tämisellä on voitu joustavasti reagoida muuttuneisiin tilanteisiin.

Aloitteessa ehdotetaan työllistymiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymisen palveluita niille, joilla on mahdollisuus työllistyä. EU-kansalaiset voivat rekisteröityä työnhakijoiksi ja ovat lähtökohtaisesti oikeutettuja julkisiin työvoimapalveluihin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisesti. EU-kansalaisilla on tällöin mah-dollisuus saada neuvonta- ja ohjauspalveluita koulutukseen ja työhä-kuun liittyen. Kaupunki vastaa näistä vieraskielisten palveluista 1.3.2021 alkaen kuntakokeilun käynnistyttyä.

Helsingin Diakonissalaitos ylläpitää liikkuvalla väestöllä päiväkeskus Hirundoa, jota on tuettu sosiaali- ja terveyslautakunnan vuosittaisilla järjestöavustuksilla vuodesta 2012 alkaen. Hirundossa voi käydä suih-kussa, pestä pyykkiä, käyttää internetiä ja ruokailla rauhassa. Päivit-täisten akuuttien tarpeiden hoitamisen lisäksi keskuksessa annetaan sosiaali- ja terveystoimialan palveluihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä tue-taan työllistymisen edellytyksiä ja työnhakua.

Aloitteessa ehdotetaan vapaaehtoiseen tuettuun paluuseen tähtääviä palveluja niille, jotka haluavat palata lähtömaahansa, mutta joiden ong-elmien ratkaiseminen ei ole oikeudettomassa asemassa mahdollista. Lakisääteinen vapaaehtoisen paluun tuki ei kuitenkaan pääsääntöisesti koske EU-kansalaista, joka tulee toisesta EU-/Eta-maasta. Vapaaeh-toisen paluun tukea voi myöntää vastaanottokeskus tai Maahanmuut-tovirasto henkilölle, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, on peruuttanut turvapaikkahakemuksensa, on ihmiskaupan uhri, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, on saanut tilapäistä suojelua, on saanut tila-

päisen oleskeluluvan maasta poistamisen estymisen vuoksi, mutta ei ole kotikuntaa Suomessa, jonka kansainvälisen suojelun asema Suomessa on peruutettu tai lakkautettu ja henkilö on päätetty karkottaa sekä henkilö, joka on saanut humanitääristä suojelua, mutta oleskelulupa on päättymässä tai päättynyt.

Kaupunginhallitus toteaa, ympärivuotisen hätmajoituksen paikkamäärän tarpeen kehitystä seurataan ja tarvittaessa hätmajoituksen kapasiteettia lisätään.

Aloitteesta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto. Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää hätmajoitusta kehitettävän siihen suuntaan, että kaikki Helsingissä oleskelevat kansalaisuudesta ja statuksesta riippumatta saavat tarpeen mukaisen hätmajoituksen yhdenvertaisesti ympäri vuoden. Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä sitä, että koronapandemian aikaiseen hätmajoitukseen pääsevät myös kestävästi yksilöllisen harkinnan perusteella sitä tarvitsevat ihmiset kansalaisuudesta ja oleskelun perusteesta riippumatta.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Miia Koivu, erityissuunnittelija, puhelin: 310 34334
mii.a.koivu(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 23.09.2020 Aro Katju Aloite ympärivuotisesta hätmajoituksesta EU-kansalaisille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 03.05.2021 § 322

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

03.05.2021 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Miia Koivu, erityissuunnittelija, puhelin: 310 34334
mii.a.koivu(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 02.03.2021 § 42

HEL 2020-010626 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Katju Aron ja 19 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien ympärivuotista hätmajoitusta EU-kansalaisille.

"Aloitteessa esitetään, että Helsinki laajentaa hätmajoituspalvelunsa koskemaan ympärivuotisesti ja yhdenvertaisesti myös EU:n kansalaisia. Lisäksi aloitteessa esitetään, että hätmajoituspalvelua kehitetään niin, että järjestöjen ja kaupungin yhteistyönä pyritään löytämään ratkaisuja, joilla halukkaita voidaan auttaa eteenpäin tilanteessaan.

Perustuslain 19 §:ssä säädetään oikeudesta sosiaaliturvaan. Tämän mukaisesti jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaan jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus saada kiireellisessä tapauksessa yksilölliseen tarpeeseensa perustuvat sosiaalipalvelut siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies (AOA) on päätöksessään 30.5.2017 (EOAK/2834/2016) todennut paperittomien hätmajoituksen osalta, että Helsingin kaupunki on luonut järjestelmän paperittomien henkilöiden perustarpeiden täyttämiseksi. AOA ei voinut katsoa, että Helsingin kaupungin toimielimet tai kaupungin viranhaltijat olisivat jättäneet passiivisiksi tai toimettomiksi hädänalaisten ihmisten välttämättömän huolenpidon tarpeeseen vastaamisessa. Lisäksi AOA ei ole voinut laillisuusvalvojana ottaa kantaa toiminnan lähempään sisältöön, organisointiin tai resursointiin liittyviin kysymyksiin.

10.05.2021

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksen jälkeen on hätämajoituspaikkojen määrää lisätty esiintyneen tarpeen mukaisesti. Sosiaali- ja terveystoimiala järjestää ympärivuotista hätämajoitusta Hietaniemen palvelukeskuksessa sekä ostopalveluna Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:ltä. Ostopalveluina tuotettavissa palveluissa on huomioitu myös päihteettömien sekä paperittomien henkilöiden hätämajoituksen tarve. Hätämajoitukseen voivat hakeutua myös kiireellistä apua tarvitsevat EU-kansalaiset.

Hätämajoitusta tarvitseva helsinkiläinen voi hakeutua suoraan Hietaniemen palvelukeskuksen kautta majoitukseen. Hätämajoituksen tarvitsija voi hakeutua myös virka-aikana sosiaalityön ja -ohjauksen palvelupisteisiin. Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys auttaa ennakoimattomissa kriisitilanteissa. Myös paperittomien henkilöiden on akuutissa ilta-ajan tilanteessa mahdollista hakeutua itse majoitukseen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että liikkuvan väestön hätämajoituksen, työllistymisen tuen ja neuvonnan palveluja on pitkään järjestetty myös järjestöyhteistyönä ja vuosittain myönnettävien avustusten turvin. Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunnan järjestöille kohdennettuja avustusvaroja on myönnetty vuodesta 2016 alkaen vuosittain niin kutsutun EU:n liikkuvan väestön hätämajoitukseen. Tällä tarkoitetaan pääasiassa Itä-Euroopasta Suomeen tulleita romaneja, jotka etsivät täältä toimeentuloa.

Tilanne on vuosien varrella vaihdellut ja avustusten ja lisäavustusten myöntämisellä on voitu joustavasti ja viiveettä reagoida muuttuneisiin tilanteisiin. Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön monivuotinen kokemus ja asiantuntemus on helpottanut liikkuvan väestön tilannetta.

Liikkuvan väestön yöaikainen hätämajoitus on luonteeltaan tilapäistä ja yöpyville tarjotaan samalla tukea ja neuvontaa. Hätämajoitusta järjestetään noin kuusi kuukautta vuodessa, syksystä kevääseen. Pääasiallisena järjestäjänä toimii Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö. Vuodelle 2021 sille myönnettiin avustusta tähän tarkoitukseen 435 000 euroa. Sääolosuhteiden niin vaatiessa, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiölle on myönnetty joinakin vuosina lisäavustusta hätämajoituskauden pidentämiseksi.

Covid-19-pandemiatilanteen vuoksi vuodelle 2020 lisäavustus myönnettiin hätämajoituksen järjestämiseen myös kesäaikana. Liikkuvan väestön tilanne oli vaikeutunut, koska pandemian vuoksi majoittuminen yksityisten luona ei entiseen tapaan onnistunut ja mahdollisuutta palata kotimaahan ei käytännössä ollut. Hätämajoituksen järjestäminen kesäaikaan oli perusteltua myös tartuntojen torjunnan näkökulmasta.

Vuodesta 2012 alkaen sosiaali- ja terveyslautakunnan vuosittaisilla järjestävyyksillä on tuettu myös Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön ylläpitämää EU:n liikkuvalla väestölle tarkoitettua palvelukeskusta Hirundoa. Siellä voi käydä kahvilla, suihkussa ja pestä pyykkiä sekä käyttää internetiä ja syödä omia eväitä turvassa. Keskuksessa tarjotaan tukea päivittäisten asioiden hoitamiseen, annetaan sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä apua arjen asioiden selvittelyyn kuten työlupaan liittyviin asioihin.

Hätämajoitus on tarkoitettu väliaikaiseksi ja viimesijaiseksi ratkaisuksi. Suomeen saapuvan ulkomaalaisen henkilön tulee pääsääntöisesti huolehtia majoittumisestaan itse. Ympärivuotisen hätämajoituksen paikkamäärän tarpeen kehitystä seurataan ja tarvittaessa hätämajoituksen kapasiteettia lisätään.

Vapaaehtoisen paluun tukea voi myöntää vastaanottokeskus tai Maahanmuuttovirasto henkilölle, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, on peruuttanut turvapaikkahakemuksensa, on ihmiskaupan uhri, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, on saanut tilapäistä suojelua, on saanut tilapäisen oleskeluluvan maasta poistamisen estymisen vuoksi, mutta ei ole kotikuntaa Suomessa, jonka kansainvälisen suojelun asema Suomessa on peruutettu tai lakkautettu ja henkilö on päätetty karkottaa sekä henkilö, joka on saanut humanitääristä suojelua, mutta oleskelulupa on päättymässä tai päätynyt.

Lakisääteinen vapaaehtoisen paluun tuki ei pääsääntöisesti koske EU-kansalaista, joka tulee toisesta EU-tai /Eta-maasta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää hätämajoitusta kehitettävän siihen suuntaan, että kaikki Helsingissä oleskelevat kansalaisuudesta ja statuksesta riippumatta saavat tarpeen mukaisen hätämajoituksen yhdenvertaisesti ympäri vuoden.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä sitä, että koronapandemian aikaiseen hätämajoitukseen pääsevät myös kesäaikaan yksilöllisen harkinnan perusteella sitä tarvitsevat ihmiset kansalaisuudesta ja oleskelun perusteesta riippumatta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta sekä turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Kunnan järjestämä hätämajoitus tukee näitä periaatteita auttamalla henkilöä, jolla ei ole mahdollista järjestää itse omaa majoittumistaan."

10.05.2021

Asia/7

Käsittely

02.03.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Katju Aro: Poistetaan virke: "Toimintamallin muuttamiselle ei näin ollen ole ajankohtaisia perusteita."

Ja lisätään loppuun seuraava kappale: "Sosiaali- ja terveyslautakunta esittää hätämajoitusta kehitettävän siihen suuntaan, että kaikki Helsingissä oleskelevat kansalaisuudesta ja statuksesta riippumatta saavat tarpeen mukaisen hätämajoituksen yhdenvertaisesti ympäri vuoden."

Kannattaja: jäsen Touko Niinimäki

Vastaehdotus 2:

Jäsen Katju Aro: Lisätään loppuun virke: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä sitä, että koronapandemian aikaiseen hätämajoitukseen pääsevät myös kesäaikaan yksilöllisen harkinnan perusteella sitä tarvitsevat ihmiset kansalaisuudesta ja oleskelun perusteesta riippumatta."

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Vastaehdotus 3:

Jäsen Aleks Niskanen: Lautakunta ei kannata Katju Aron yms. valtuustoaloitetta, jossa vaaditaan ympärivuorokautista hätämajoitusta EU-kansalaisille. Lisäksi lautakunta korostaa sitä, että niin sanotun liikkuvan väestön hätämajoitus ei kuulu Helsingin kaupungin ydintoimintoihin ja kaupungin ei ylipäätään tulisi tarjota näitä hätämajoituspalveluita niin kauan, kun kotimaisille kodittomille ei ole vastaavia palveluita tarjolla.

Jäsen Aleks Niskasén vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 4

Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Aleks Niskanen

Ei-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Touko

10.05.2021

Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 2
Tapio Bergholm, Alekski Niskanen

Ei-äännet: 11
Katju Aro, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katju Aron vastaehdotuksen äänin 11 - 2.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Jäsen Alekski Niskanen jätti sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnosta vastaehdotuksensa mukaisen eriävän mielipiteen.

16.02.2021 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoyli lääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi